

PROGRAM PROFILAKTYKI SZKOŁY GIMNAZJUM NR 2 W EŁKU

1. Założenia programu

Program Profilaktyki Szkoły stanowi integralną część Szkolnego Programu Wychowawczego a podstawą prawną jego opracowania jest Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

2. Szkoła jest miejscem realizacji profilaktyki pierwszorzędowej, drugorzędowej i trzeciorzędowej.

Profilaktyka to wieloaspektowa interwencja korygująca niedostatki wychowania, chronienie człowieka przed zachowaniami destrukcyjnymi i reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Jej celem jest ochrona wychowanka przed zakłóceniami rozwoju, czyli przed podejmowaniem zachowań o hamujących lub niszczących rozwój, określonych w literaturze przedmiotu jako zachowania ryzykowne.

Profilaktyka pierwszorzędowa

adresowana jest do grupy niskiego ryzyka.

Są to działania kierowane do ludzi zdrowych, wspomagające prawidłowe procesy rozwoju fizycznego i psychicznego. Ma na celu promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji, a przez to zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych. Ważne jest więc rozwijanie różnych umiejętności życiowych, prospołecznych, które pozwolą młodym ludziom radzić sobie z wymogami życia, emocjami. Dostarczane informacje powinny być rzetelne, dostosowane do specyfiki odbiorców.

Profilaktyka drugorzędowa

adresowana jest do grupy podwyższonego ryzyka, do osób przejawiających pierwsze objawy zaburzeń (choroby).

Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, tworzenie warunków, które umożliwią wycofania się z zachowań ryzykownych.

Profilaktyka trzeciorzędowa

adresowana jest do grupy wysokiego ryzyka, do osób, u których występują już symptomy choroby (zaburzeń).

Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie. Z jednej strony przeciwdziała nawrotowi zaburzeń, z drugiej umożliwia osobom uzależnionym prowadzenie społecznie akceptowanego stylu życia.

3. Program Profilaktyki Szkoły to ogół działań chroniących naszych uczniów przed zakłóceniami w rozwoju i interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń.

Program Profilaktyki obejmuje działania podejmowane w trakcie realizacji programów nauczania, klasowych programów i planów wychowawczych wynikających ze Szkolnego Programu Wychowawczego, gdy realizowane są ogólne zadania szkoły, a także działania specyficzne dla profilaktyki podejmowane przez nauczycieli i przedstawicieli organizacji młodzieżowych we współpracy ze szkołą.

4. Przyjęta konstrukcja Programu Profilaktyki Szkoły oparta została na modelu oddziaływań w odniesieniu do rozpoznanych czynników ryzyka i czynników chroniących.

5. Informacje niezbędne do skonstruowania właściwego dla Gimnazjum nr 2 w Ełku programu, odpowiadającego na rzeczywiste potrzeby uczniów i środowiska zgromadzono w wyniku diagnozy:

- analiza ankiet,
- obserwacja,
- konsultacji z Radą Pedagogiczną,
- konsultacji z Rodzicami
- konsultacji z Samorządem Uczniowskim Szkoły.

6. Rozpoznane czynniki ryzyka to wszystkie elementy zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych i związanych z nimi szkód.

Do zdiagnozowanych czynników ryzyka należą:

- Środowisko społeczne i normy w nim obowiązujące, promujące dane wzorce zachowań.
- Modelowanie niepożądanych zachowań w domu i w szkole.
- Grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne.
- Dysfunkcje rozwojowe i zaburzenia w rozwoju.
- Słabe wyniki w nauce.
- Dysfunkcyjność środowiska rodzinnego dziecka.
- Wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.

7. Zachowania ryzykowne to działania zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji psychologicznych, społecznych i zdrowotnych. Na podstawie konsultacji ze wszystkimi środowiskami szkoły ustalono zachowania ryzykowne i ich przyczyny:

- wulgaryzmy, brak kultury osobistej,
- obyczaj środowiskowy,
- wzorce wyniesione z domu,
- chęć zaimponowania,
- wzorce w mediach,
- brak reakcji ze strony dorosłych,
- ubóstwo językowe,
- brak zainteresowania nauką, brak motywacji,
- niedostosowanie wymagań do poziomu uczniów,
- brak dyscypliny i konsekwencji,
- deficyty rozwojowe,
- mała atrakcyjność zajęć,

- negatywny wpływ grupy rówieśniczej,
- brak zainteresowania ze strony rodziców, zaniedbanie środowiskowe,
- palenie papierosów, picie alkoholu, zażywanie innych środków psychoaktywnych,
- łatwy dostęp,
- brak kontroli nad wydatkami dziecka,
- niedostateczna wiedza na temat skutków,
- zachowania agresywne,
- przemoc w rodzinie,
- sytuacja materialna rodziny,
- liczebność klas, duża liczba uczniów w szkole,
- nieumiejętność radzenia sobie z problemami,
- nieumiejętność rozwiązywania sytuacji problemowych i zachowania się w sytuacjach trudnych.

8. Czynniki chroniące to wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka. Istotną rolę w podejmowanych działaniach profilaktycznych i ich efektywności odgrywają następujące czynniki chroniące:

- silna więź z rodzicami,
- zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, aktywność, ciekawość poznawcza ucznia,
- zakorzenienie w tradycji i szacunek dla norm i zasad,
- konstruktywna grupa rówieśnicza,
- autorytety w środowisku ucznia.

9. Cele Programu Profilaktyki Szkoły:

- Ochrona uczniów przed zagrożeniami, które hamują i zakłócają jego rozwój psychiczny, społeczny i fizyczny.
- Kształtowanie właściwych postaw młodzieży wobec zagrożeń współczesnego świata,
- Właściwe reagowanie na pojawiające się zagrożenia, zgodnie z opracowanymi procedurami.
- Promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego.
- Wyposażenie ucznia w umiejętności komunikacyjne, empatię i asertywne zachowania.

10. Zadania profilaktyki szkolnej oparte zostały na znajomości czynników ryzyka rozpoznanych przez środowisko szkoły oraz na czynnikach chroniących wskazywanych przez Uczniów, Rodziców i Nauczycieli.

Zadania Programu Profilaktyki Szkoły.

- Współpraca Nauczycieli i Rodziców w zakresie budowania wzorców pożądaných zachowań i autorytetów.
- Dostarczenie rzetelnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym wskazanie zachowań eliminujących zagrożenie.
- Dostarczenie informacji na temat zasad i procedur postępowania w określonych sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia.

- Pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych.
- Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
- Reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych.

11. Podejmowane oddziaływania:

W zakresie współpracy z Rodzicami

- Współpraca Nauczycieli i Rodziców w zakresie budowania wzorców pożądaných zachowań i autorytetów.
- Wspólne ustalanie zakresu pracy wychowawczej na każdy rok nauki oparte na zdiagnozowanych potrzebach i oczekiwaniach uczniów i środowiska.
- Angażowanie rodziców do współdziałania, poprzez projektowanie ról i zachęcanie do inicjatyw.
- Organizacja działań sprzyjających integracji środowiska klasy.
- Budowanie tradycji uczestnictwa rodziców w życiu szkoły i klasy.
- Doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców poprzez pedagogizację.
- Systematyczna wymiana informacji o funkcjonowaniu dziecka w środowisku szkolnym i podejmowanych działaniach.
- Zasięganie opinii rodziców w sprawach dziecka, klasy, szkoły.
- Stała praca nad budowaniem pozytywnych relacji w kontaktach Nauczyciel-Rodzic.
- Dostarczenie rzetelnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym wskazanie zachowań eliminujących zagrożenia.

W zakresie przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym:

- Realizacja zagadnień i programów profilaktycznych zgodnych z potrzebami środowiska klasy, szkoły.
- Podejmowanie na różnych przedmiotach zgodnie z podstawą programową zagadnień zachowań ryzykownych i sytuacji zagrożeń.
- Organizacja spotkań z ekspertami i doskonalenie własnych umiejętności pedagogicznych.
- Dostarczenie informacji na temat zasad i procedur postępowania w określonych sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia.
- Podejmowanie także przez działania praktyczne zagadnień bezpiecznego korzystania z urządzeń technicznych, multimedialnych.
- Stwarzanie sytuacji symulacji zagrożeń i doskonalenie umiejętności zachowania się w sytuacjach zagrożenia.
- Organizowanie spotkań i zajęć z udziałem przedstawicieli policji, straży miejskiej, sądu.
- Angażowanie do uczestnictwa w konkursach i projektach podejmujących zagadnienia profilaktyki i zagrożeń.
- Pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych.
- Podejmowanie zagadnień stresu i umiejętności jego pokonywania zajęciach wychowawczych.
- Opieka pedagoga szkolnego i współpraca z PCPP-P i innymi instytucjami wspomagającymi rozwój dziecka.
- Wprowadzanie elementów terapii i kształtowanie umiejętności asertywnych.

- Stwarzanie sytuacji sprzyjających nawiązywaniu poprawnych kontaktów z innymi członkami społeczności szkolnej i doskonalących umiejętności komunikacyjne uczniów oraz ich zdolność do empatii.
- Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
- Organizacja różnorodnych form działań pozalekcyjnych angażujących uczniów i konsekwentne uczestnictwo w zadeklarowanych zajęciach.
- Organizacja działań budujących demokratyczne postawy uczniów, zwłaszcza działań samorządowych.
- Podejmowanie inicjatyw uczniów (rodziców) sprzyjających kształceniu postaw samoakceptacji i rozwijaniu zainteresowań i predyspozycji
- Integrowanie zespołów klasowych.
- Promowanie w środowisku szkoły różnych form aktywności i osiągnięć uczniów.
- Reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych.
- Diagnozowanie sytuacji wychowawczej w klasie i szkole.
- Natychmiastowa interwencja w przypadku zaobserwowania niepożądanych zachowań.
- Konsekwentne stosowanie procedury reagowania doraźnego i długofalowego.
- Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu dziecka i zaobserwowanych sytuacjach wychowawcy (rodzicowi).
- Analizowanie i projektowanie działań adekwatnych do sytuacji (w odniesieniu do ucznia, grupy, klasy...) w porozumieniu z zespołem wychowawczym i rodzicami.

12. Ewaluacja Programu Profilaktyki Szkoły.

Program Profilaktyki Szkoły jak również Program Wychowawczy zakłada realizację celów i zadań nie tylko w czasie tradycyjnych godzin wychowawczych, ale uwzględnia działania wychowawcze wszystkich nauczycieli w czasie lekcji przedmiotowych, uroczystości szkolnych, zajęć pozalekcyjnych. Poszczególne elementy programu zawarte są w planie pracy szkoły, w wynikowych planach nauczania każdego przedmiotu, w planach pracy wychowawcy klasowego, w planach zajęć pozalekcyjnych i planie pracy Samorządu Uczniowskiego.

13. Ewaluacja odbywać się będzie poprzez analizę:

- zachowania uczniów,
- wyników ankiet przeprowadzanych wśród uczniów, rodziców, nauczycieli dotyczących zagadnień wychowawczych,
- trudnych przypadków wychowawczych, podejmowanych działań zaradczych i postępów w tym zakresie,
- działalności samorządowej na terenie klasy i szkoły,
- udziału uczniów w konkursach i uzyskanych przez nich wyników,
- rozmów i wywiadów z uczniami, rodzicami i nauczycielami,
- frekwencji i uwag w zeszycie wychowawczym,
- realizacji programu wychowawczego,
- treści zawartych w raporcie dotyczącym skuteczności oddziaływań wychowawczych.

